

KATTOMAALAUKSEN REKONSTRUKTIOALUEEN KERROSTEN KARTOITUS

Kuustie&Sorri Oy

Mari Punta ja Sanni Vuorisalo

16.7.2014

JOHDANTO

Työn alla on Säätytalon salin 22 katon maalinkiinnitys. Tehtävä osoittautui luultua haastavammaksi, sillä 1990-luvun peruskorjauksen yhteydessä tehty rekonstruktiomaalauksen irtoavat kerrokset ovat hyvin paksuja, mikä osaltaan vaikeuttaa kiinnitystä. Kerrokset irtoavat pohjalaastista yhtenäisenä "kakkuna". Alkuperäisellä esiinotetulla alueella maalinkiinnityksen tarvetta esiintyy hyvin vähän, lähinnä hilseilevien halkeamien reunoilla. Kiinnitettävät kerrokset ovat ohuita ja työ etenee sujuvasti.

Kiinnitys aloitettiin Lascaux'n 498 HV -liimalla, jota testattiin 75- ja 100-prosenttisena. 75-prosenttinen liima toimii hyvin esiinotetulla alueella. Rekonstruktioalueella liima ei kiinnittänyt riittävästi pahasti irtoamassa olevia kerroksia. Saman alueen saattoi joutua käsittelemään jopa kolmeen kertaan, jotta kiinnitys onnistui. Hankaluutena oli myös saada paksu 100-prosenttinen liima etenemään riittävän pitkälle irtoavien kerrosten alla. Työn sujuvuuden ja aikataulun vuoksi testattiin rekonstruktioalueella Mowiol- ja Medium for Consolidation -liimoja. MfC osoittautui parhaaksi, sillä se kulkeutui hyvin kerrosten alla. Kiinnitystä päätettiin jatkaa MfC:llä, jolloin työ nopeutui huomattavasti ja kerrokset kiinnittyivät paremmin pohjalaastiin. Pahimmilla alueilla kiinnitys saatettiin joutua toistamaan.

Rekonstruktiomaalauksesta päätettiin ottaa näytteitä 11.7. pidetyn työmaakerroksen perusteella, jotta saataisiin parempi käsitys alueella käytetyistä materiaaleista. 1990-luvun työselitteen ja kerrosten käyttäytymisen perustella oletettiin, että korjauksessa on käytetty paikoin myös kuituhuopaa. Kuitumaiseen materiaaliin viittasivat kerrosten joustavuus kiinnitettäessä ja pehmeä ääni koputettaessa. Näytteitä tarkasteltiin Dinolite-mikroskoopilla.

Näyte 1 otettiin salin 22 sektorilta kolme ja näyte 2 sektorilta neljä, 90-luvun rekonstruktiomaalauksen alueelta. Pohjalaasti ja näytepalat kuvattiin Dino lite -mikroskooppikameralla.

Näytteenottoalue 1 on merkitty karttaan punaisella ja näyte 2 vihreällä. Pohjalaastin vertailu on merkitty fuksialla. Vertailukohdasta ei otettu näytepalaa, pohjalaasti vain kuvattiin.

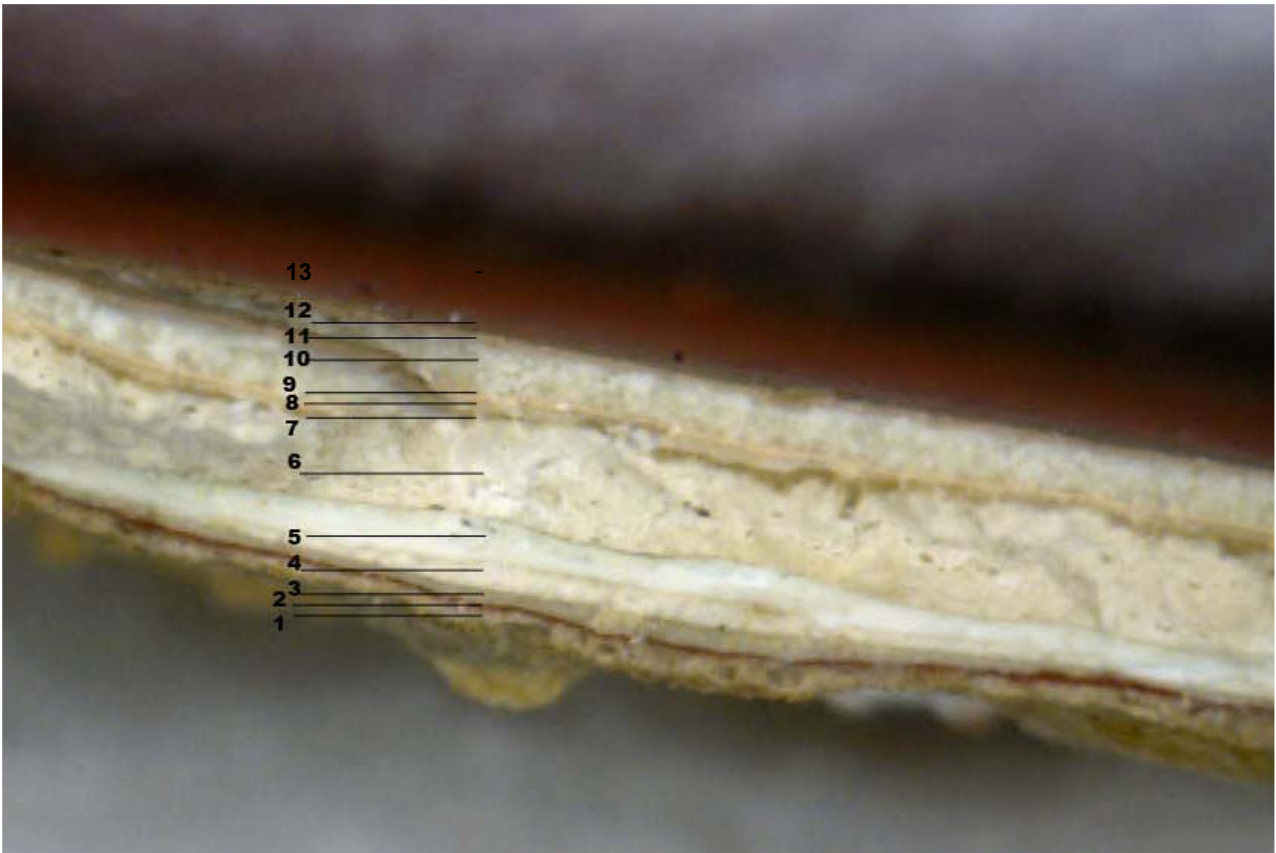
Näytteen 1 pintakuva ennen ja jälkeen näytteenoton.

Näytteen 2 pintakuva ennen ja jälkeen näytteenoton.

Näytteenottoalueiden alta paljastui alkuperäinen laastipinta, jonka päällä on kellertävä, kiiltävä ohut kerros. Alustava testauksen perusteella kerros liukeni etanoliin herkästi sekä hieman heikommin veteen. Seuraavassa kuvassa eri alueelta kuvatussa (vertailukuva) laastipohjassa ei ole kellertävää kerrosta.

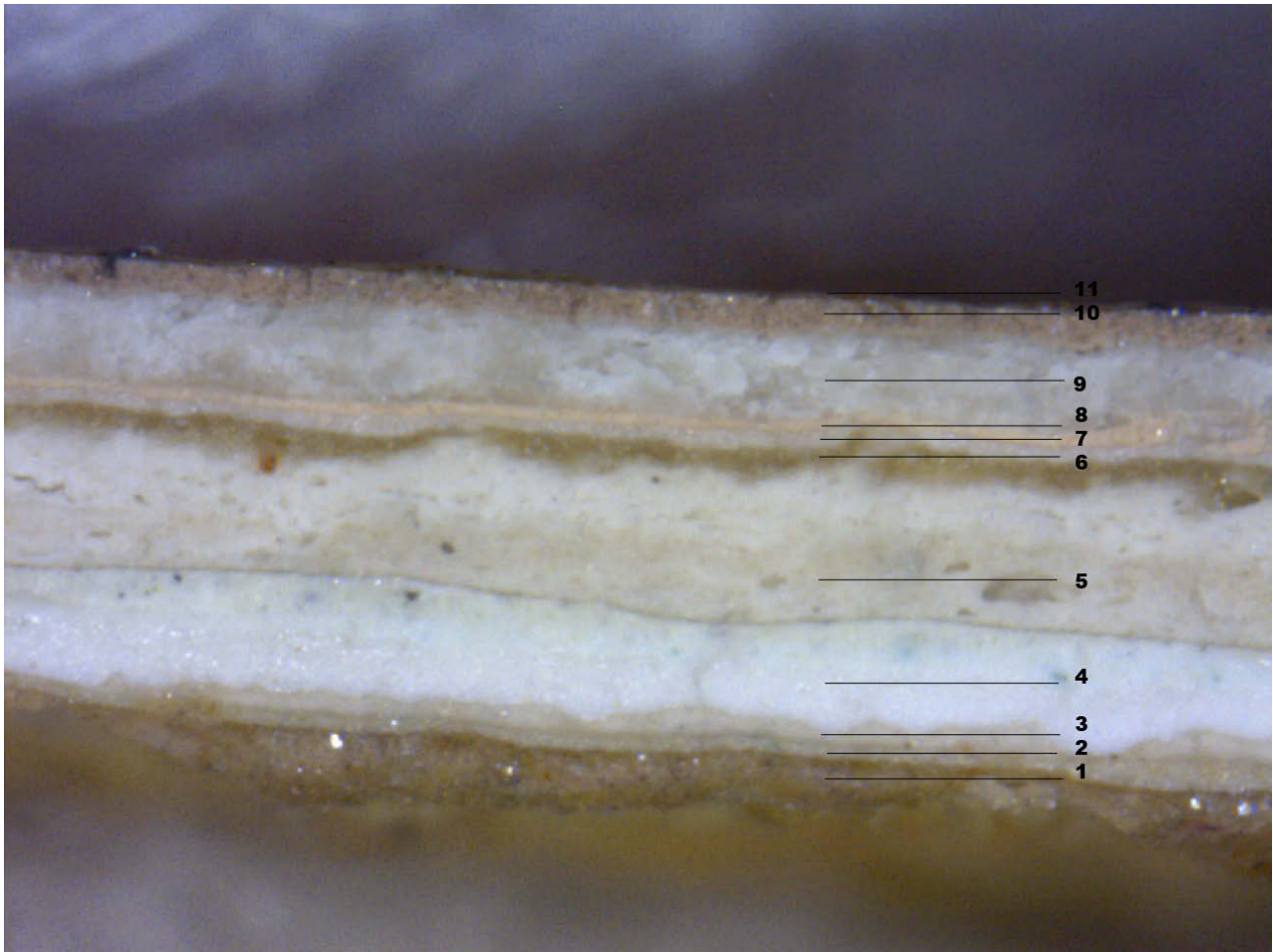

Suurennos noin 100 x

1. Alkuperäinen maalikerros
2. Alkuperäinen maalikerros: punainen koristeviiva
3. Harmaa kerros (mahdollinen lakkapinta?)
4. Tasoite?
5. Valkoinen pohjamaali
6. Tasoite
7. Rusehtava kerros
8. Ohut vaalea kerros
9. Ohut vaaleanpunertava kerros
10. Tasoite tai silote
11. Ruskea maalikerros (nykyisen maalauksen pohjaväri)
12. Nykyiset ootrauskerrokset
13. Nykyinen punainen koristeviiva

Alimmat kerrokset 1-3 kuuluvat alkuperäiseen maalaukseen. Punaisen koristeviivan maalikerros (2) oli helposti havaittavissa. Näytteessä kerros 3 on katkonainen ja se saattaa olla lakkakerros. Valkoinen pohjamaali (5) on selkeästi havaittavissa kiiltävänä ja tiiviinä kerroksena. Paksu vaalea kiteinen kerros (6) on todennäköisesti tasoite. Kerrokset 7-9 ovat ohuita, eikä niitä voitu varmuudella tunnistaa.

Suurennos noin 200 x

1. Alkuperäinen maalikerros
2. Harmaa kerros (mahdollinen lakkapinta ootrauksen päällä?)
3. Harmaa kerros
4. Valkoinen pohjamaali
5. Tasoite
6. Rusehtava kerros
7. Ohut vaalea kerros
8. Ohut vaaleanpunertava kerros
9. Tasoite tai silote
10. Ruskea maalikerros (nykyisen maalauksen pohjaväri)
11. Nykyiset ootrauskerrokset

Alimmat kerrokset 1-3 kuuluvat mahdollisesti alkuperäiseen maalaukseen, koska ne ovat pohjamaalin (4) alla. Verrattuna näytteeseen 1 tässäkin näytteessä kerros 2 saattaa olla lakkakerros. Valkoinen pohjamaali (4) on selkeästi havaittavissa kiiltävänä ja tiiviinä. Paksu vaalea kiteinen kerros (5) on todennäköisesti tasoite. Kerrokset 6-8 ovat ohuita, eikä niitä voitu varmuudella tunnistaa.

Näytteistä ei havaittu huopaa / kuitumaista kerrosta, jota oli käytetty laastihalkeamien paikkauksessa 90-luvun työselosteen mukaan. Näyte 2 otettiin pitkittäin haljenneen pinnan reunasta, mutta sen alla pohjalaastissa ei ollut halkeamaa. Vaikka näistä näytteistä ei löydetty huopaa, sitä on todennäköisesti käytetty katon korjauksessa.

Näytteiden perusteella rekonstruktioalueen alla on löydettävissä alkuperäisiä koristemaalikerroksia.

Tunnistamattomia ja keskenään samanlaisia kerroksia molemmissa näytteissä olivat näyte 1: 7-9 ja näyte 2: 6-8.

Näytteissä on samat kerrokset valkoisesta pohjamaalista ylöspäin (näyte 1: 5-10 ja näyte 2: 4-9).

Vertasimme näytteiden kerroksia 90-luvun työselitteeseen kirjoitettuihin työvaiheisiin. Kerrokset tuntuvat olevan verrattavissa työvaiheisiin, mutta varmuudella ei voi sanoa niiden vastaavan toisiaan täysin.

Alla on suora lainaus Pasi Kaarron lähettämästä sähköpostista 11.7.2014.

Salin 22 katosta on 1990-remontin huoneselostuksessa maininta, että katossa on noin 2 neliometriä paikattavaa.

Pintavahvistushuovan kiinnitysohje on seuraava. Se on suora lainaus erikoismaalausselityksestä kielivirheineen:

- esikäsittelyt
- pohjamaalaus(jolla vanhat värikerrokset sidotaan pintaan)
- vauriokohtien ja epätasaisuuksien tasoitus, joko osa- tai ylitasoitustarpeen mukaan
- pintavahvistushuovan (Dalatecs Storalene fibertyg tai vastaava selluloosa-kuituhuopa, erikseen hyväksyttävää tyyppiä) kiinnitys liisterillä tai dispersioliimalla vahvistetulla pohjamaalilla määrätään erikseen samalla päältä telaten. Huovat asetetaan limittäin ja sauma leikataan kiinnityksen jälkeen puskusaumaksi
- kevyt hionta ennen ylisiloitusta